

Список використаних джерел

1. Бойко А. М., Брич Л. П., Гришук В. К. Кримінальний кодекс України: [науково-практичний коментар]. 9-те вид., переробл. і допов. Київ: Юридична думка, 2012. с.1316.
2. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право. Навчальний посібник. Київ: Ваїте, 2014. с. 944.
3. Кримінальний Кодекс України від 05.04.2001 року № 2341- III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 03.03.2020).
4. The Criminal Code of the Republic of Moldova dated 18.04.2002 N. 985-XV. URL: https://sherloc.unodc.org/cld/document/mda/2002/criminal_code_of_the_republic_of_moldova.html (дата звернення 03.03.2020).

Ніколаєва Д.

Магістрантка I курсу спеціальності «Середня освіта (історія)» ЖДУ імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Науковий керівник: Зосімович О. Ю., старший викладач кафедри спеціальних історичних дисциплін та правознавства ЖДУ імені Івана Франка, м. Житомир, Україна

Правова та соціальна держава на сучасному етапі

Серед політико-правових надбань сучасного світу особливе місце займають концепції демократичної, соціальної та правової держави як відображення загальнолюдського досвіду. Проблематика соціальної правової держави активно розроблялась і розробляється українськими правознавцями. Їй присвятили свої наукові праці Н. Болотіна, О. Головащенко, М. Козюбра, О. Кушніренко, Е. Лібанова, О. Пищуліна, А. Селіванов, О. Скакун, Н. Хома, В. Удовиченко, В. Якубенко, О. Скрипнюк, І. Яковюк та інші дослідники. Вони порушують питання історії виникнення та становлення соціальної та правової держави, визначаються її поняття та принципи, аналізується зарубіжний досвід розбудови, визначають труднощі та перспективи побудови в Україні.

Дослідження досвіду становлення і функціонування соціальної держави свідчать про відсутність її єдиної моделі. Класифікацій соціальної держави існує багато. Автори колективного підручника розрізняють модель «соціальної держави», характерну для більшості європейських країн, та «держави добробуту», що застосовується в США, Великій Британії та Скандинавських країнах. Відмінність між ними полягає в обсязі їх змісту. Під поняттям «соціальна держава» розуміють виключно сукупність соціальних функцій держави, діяльність, спрямовану на пом'якшення наслідків економічних криз за допомогою соціальної політики. «Держава добробуту» охоплює всю систему заходів, спрямованих на подолання різноманітних «вузьких місць» у суспільному розвитку, в тому числі в економіці [3, с. 525].

В соціальній державі людина визнається найвищою соціальною цінністю. Основними напрямками її діяльності є соціальна допомога індивідам, які потрапили у важку життєву ситуацію (за сучасним українським законодавством - складні життєві обставини), з метою забезпечення кожному гідного рівня життя; перерозподіл економічних благ відповідно до принципу соціальної справедливості; забезпечення громадянського миру і злагоди в суспільстві.

Незалежно від специфіки тієї чи іншої національної моделі соціальної держави для неї характерні такі спільні ознаки: 1) соціальна держава є закономірним продуктом еволюції громадянського суспільства в напрямку до громадянського суспільства соціальної демократії; 2) є якісною характеристикою правової держави; 3) конституційні гарантії забезпечення і захисту соціальних прав людини; 4) наявність розвинутого соціального законодавства; 5) трансформація ринкової економіки на соціальну ринкову, служінню власності інтересам як власника, так і суспільства.

Важливість конституційного проголошення України соціальною державою для розвитку соціальних відносин в державі підкреслюють українські правознавці В. Селіванов [8] та М. Козюбра [4, с.58]. Дослідники зазначають, що проголошуючи себе соціальною державою Україна повинна створювати певну модель взаємовідносин держави та громадянина. Така держава зобов'язана регулювати економічні та політичні процеси, встановлювати ефективні форми перерозподілу суспільного доходу з метою забезпечення стабільного життя та добробуту всіх громадян.

На жаль, теорія та практика соціальної держави для переважної більшості українців залишається, за вдалим висловленням О.М. Пищуліної «терра інкогніта» [7, с.112]. Як наголошує О. Скрипнюк, сьогодні держава несе зобов'язання щодо надання 156 видів соціальних пільг, гарантій і компенсацій 230 категоріям населення; право на пільги мають 19,5 млн. громадян, що становить понад 40 % населення України. Зрозуміло, що економіка держави не в змозі забезпечити та гарантувати виплати дані громадянам [10, с.30, 32-33]. В той же час, як не дивно, Україна як держава, замість того, щоб провести ефективні соціально-економічні реформи, як зазначає Лібанова Е., уже понад 20 років поспіль переймається виключно фінансовими проблемами, пов'язаними із неможливістю виконання всього обсягу своїх соціальних зобов'язань [6, с.10]. В. Удовиченко підкреслює, що реалізація прав людини та громадянина у сфері соціального забезпечення, закріплених у Конституції України, здійснюється на підставі більш ніж 200 нормативно-правових актів [10, с.198]. На жаль, більшість із існуючих в Україні нормативно-правових актів із соціальних питань або взагалі не виконуються, або виконуються частково, що можна пояснити незавершеністю та непослідовністю, в першу чергу, в проведенні економічних, політичних та соціальних реформ.

Український правознавець О. Головащенко пропонує співвіднести ознаки соціальної держави із ознаками правової. Тут автор розглядає два підходи: перший підхід оцінює соціальну державу як продукт еволюції правової держави, за другим - соціальна держава розглядається як один з аспектів правової держави. У цьому контексті соціальна держава є новим етапом розвитку правової держави [2].

Правова держава — це організація державної влади, заснована на визнанні та реальному забезпеченні прав і свобод людини, верховенстві права і взаємній відповідальності особистості і держави [3, с. 512].

Отже, поняття правової держави несе інше змістовне навантаження. Концепція правової держави заснована на ідеях верховенства права, демократії, поділу влади, рівності всіх громадян перед законом і судом, тоді як соціальна держава поєднує ці ідеї з ідеями соціальної справедливості, соціальної рівності. Правова держава, як підкреслює Н. Хома - це держава у якій організація і діяльність державної влади в її взаєминах з індивідами заснована на праві і йому відповідає [11, с.3-12; 9, с.23]. Правова держава будується у взаємовідносинах з індивідами та їх різноманітними об'єднаннями на основі норм права.

Порівняння соціальної та правової держави доводить, що кожна з цих моделей являє собою своєрідний механізм упорядкування суспільних інтересів. Якщо головною метою правової держави є упорядкування суспільних відносин на засадах утвердження принципів непорушності прав і свобод людини, верховенства права та поділу влади, незалежності правосуддя, то соціальна держава намагається досягти аналогічної мети за допомогою соціальної політики, що спирається на соціальне законодавство. На думку Н. Болотіної, на початку ХХ століття намітився багатоаспектний підхід до розуміння держави як арбітра, корпоративної системи, юридичного уособлення нації [1, с.5]. На думку В. Якубенко серйозну проблему представляє собою також певний конфлікт між особистістю і державою [14, с.96].

Отже, більшість українських дослідників розглядають формування соціальної, правової держави як складний і тривалий процес. Щоб побудувати в Україні соціальну, правову державу, потрібно забезпечити панування права, захист і гарантування основних прав і свобод людини і громадянина, поділ влади та ін., здійснити розгорнуту регламентацію соціально правових норм, довести їх зміст до максимальної конкретизації, яка б забезпечувала найбільш повну їх практичну реалізацію. Українська модель соціальної правової держави повинна враховувати позитивний і негативний досвід зарубіжних країн, а також соціально-демографічну, економічну, політичну специфіку України.

Список використаних джерел

1. Болотіна Н. Право соціального захисту: становлення і розвиток: моногр./Н.Б. Болотіна. К.:Атіка, 2009. 245 с.
2. Головащенко О. Поняття та ознаки соціальної держави [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11501/1/Golovaschenko.pdf>
3. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; Харків: Право, 2009. 584 с.
4. Козюбра М. Природа соціальних прав людини та особливості їх реалізації // Вісник Конституційного Суду України. 2002. № 5. С. 57-61.
5. Кушніренко О. Соціальна держава як базова цінність та принципи конституційного ладу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dSPACE.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14414/1/Kushnirenko_53-58.pdf
6. Лібанова Е. Соціальні проблеми модернізації української економіки / Е. Лібанова // Демографія та соціальна економіка. 2012. № 1 (17). С. 5-22
7. Пищуліна О. Шлях до довгострокової соціальної стратегії: на перехресті вибору // Стратегічні пріоритети. – 2006. – № 1. – С. 111-118.
8. Селіванов А. Від правової до конституційної держави: шлях теорії та практики еволюційних змін [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dSPACE.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/63853/02-Selivanov.pdf?sequence=1>
9. Скрипнюк О. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України : монографія / О. В. Скрипнюк. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2000. 600 с.
10. Удовиченко В. Социальное государство: поиск оптимально приемлемой модели социально-экономического развития / В. Удовиченко // Социология: теория, методы, маркетинг. – 1999. – № 1. – С. 191-200

11. Хома Н. Моделі соціальної держави: світовий та український досвід: монографія. К.: Видавництво «Юридична думка», 2012. 592 с.

12. Яковюк І. Соціальна держава: питання теорії і шляхи її становлення: дис. ... кандидата юрид. наук : 12.00.01 / І. Яковюк. Х., 2000. 199 с.

13. Якубенко В. Принципи соціальної держави: стан і перспективи їх реалізації в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01 / В. Якубенко. К., 2005. 21 с.

Осадчук С. В.

*Магістрант 1 курсу спеціальності «Право» ЖНАЕУ м. Житомир, Україна
Науковий керівник: Бондарчук Н.В., кандидат юридичних наук, доцент, доцент
кафедри правознавства Поліського національного університету,
м. Житомир, Україна*

Адміністративна відповідальність за порушення земельного законодавства

Доволі важливим питанням сьогодні постає відповідальність за порушення норм земельного законодавства. Адміністративна відповідальність за земельні правопорушення – це застосування уповноваженими на те державними органами відповідних санкцій, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), до винних осіб, які порушили норми земельного законодавства.

Л. Мілімко надає наступне визначення: адміністративна відповідальність у сфері земельних відносин – це специфічне реагування держави, спрямоване на захист земельних відносин шляхом виконання суб'єктом, який вчинив адміністративний проступок, примусово застосованих до нього заходів впливу спеціально уповноваженими органами чи посадовими особами за процедурою, визначеною КУпАП чи іншими законодавчими актами [1, с. 38].

Н. Бондарчук зазначає, що правопорушення у сфері використання та охорони земель України можна розділити на дві групи: 1) правопорушення, об'єктом яких є земля як природний об'єкт; 2) правопорушення, об'єктом яких виступають права на землі. До першої групи можна віднести дії чи бездіяльність осіб, які спричинили забруднення земель. До другої групи правопорушень можна віднести самовільне захоплення земель чи використання без належно оформленої документації [2, с. 407].

Як відомо з теорії держави і права, до складу правопорушення входять чотири елементи: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона [3, с. 266-268]. Загальним об'єктом земельного проступку є відносини у сфері земельного права, які охороняються законодавством, а безпосереднім об'єктом являються відносини у сфері використання земель, а також законні права та інтереси власників земельної ділянки. Об'єктивною стороною проступку є визначені протиправні діяння особи, які виявляються у формі діяння (нераціональне використання земельної ділянки) так і бездіяльності (невиконання заходів щодо охорони земель передбачених чинними нормативно-правовими актами). Суб'єктами земельних порушень можуть бути громадяни, посадові особи, органи державної влади та місцевого самоврядування. Суб'єктивна сторона визначається наявністю вини у формі умислу або необережності.

Ч.1 ст. 211 Земельного Кодексу України містить перелік порушень за які громадяни та юридичні особи несуть цивільну, адміністративну або кримінальну